Premium e-Journal of Social Sciences

Premium Sosyal Bilimler E-Dergisi
Uluslararası Hakemli Dergi- International Refereed Journal
ISSN: 2687-5640

Received / Makale Geliş Tarihi 29.07.2026
Published / Yayınlanma Tarihi 31.08.2026
Volume (Issue) Cilt (Sayı) 10 (69)
pp / ss 1171-1178

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.22182718
Mail: editor@pejoss.com

Nazife Nur Pekşen
https://orcid.org/0009-0005-1474-3811
Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Kırıkkale / TÜRKİYE
ROR Id: https://ror.org/01zhwwf82

Prof. Dr. Hande Şahin
https://orcid.org/0000-0002-0012-0294
Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Kırıkkale / TÜRKİYE
ROR Id: https://ror.org/01zhwwf82

Yazılı Basında Yaşlı Yoksulluğu

Old-Age Poverty in the Print Media

ÖZET

Bu çalışma; yazılı basında yaşlı yoksulluğunun nasıl ele alındığını incelemeye yönelik olarak tasarlanmış olup nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri ulusal ve tirajı en yüksek dört gazetenin veri tabanından elde edilmiştir. Bu kapsamda, 10.03.2026 ile 28.04.2026 tarihleri arasında bu gazetelerde, son 10 yılı kapsayacak şekilde (2016-2026) içinde "yaşlı", "yoksul yaşlı", "yaşlı yoksul", şeklinde anahtar kelimeler kullanılarak tarama yapılmıştır. Toplamda 69 habere ulaşılmıştır. Yaşlı yoksulluğu ile ilgili haberlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, haberlerin özellikle pandemi ile birlikte 2020 yılı sonrasında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Tematik dağılım incelendiğinde; en yoğun temanın sosyal politika ve devlet desteği olduğu, bunu sırasıyla; koronavirüs ve yoksulluk, yoksulluk ve ekonomik kırılganlık, sosyal yardım ve projeler, dolandırıcılık mağduriyeti, uluslararası haberler, demografik değişim ve kadın yoksulluğu temalarının takip ettiği belirlenmiştir. Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, yazılı basının yaşlı yoksulluğunu görünür kılma açısından önemli bir işlev üstlendiği, ancak haberlerin çoğunlukla olay odaklı ve mağduriyet merkezli bir anlatı üzerinden kurgulandığı görülmektedir. Yaşlı bireylerin yalnızca yardıma muhtaç kişiler olarak değil; hak sahibi vatandaşlar olarak ele alınması, yaşlı yoksulluğuna ilişkin toplumsal farkındalığın gelişmesine katkı sağlayacaktır.
Anahtar Kelimeler: Yaşlı, yaşlı yoksulluğu, yoksul yaşlı

ABSTRACT

This study was designed to examine how poverty among the elderly is addressed in the print media and was conducted using qualitative research methods. The research data were obtained from the databases of the four national newspapers with the highest circulation. Within this scope, a search was conducted in these newspapers between March 10, 2026, and April 28, 2026, covering the last 10 years (2016–2026), using the keywords "elderly," "poor elderly person," and "old poor." A total of 69 news articles were identified. An analysis of the distribution of news articles on elderly poverty by year revealed that coverage intensified particularly after 2020, coinciding with the pandemic. An analysis of the thematic distribution revealed that the most prevalent theme was social policy and government support, followed in order by: COVID-19 and poverty; poverty and economic vulnerability, social assistance and projects; fraud victimization, international news; demographic change, and poverty among women. When the research findings are evaluated as a whole, it is evident that the print media plays an important role in raising the visibility of poverty among the elderly; however, the news stories are mostly constructed around an event-focused and victim-centered narrative. Treating older adults not merely as people in need of assistance but as citizens with rights will contribute to the development of social awareness regarding poverty among the elderly.
Keywords: The elderly, poverty among the elderly, the poor elderly

1. GİRİŞ

Yaşlanma, günümüzde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeleri ilgilendiren önemli sosyal ve ekonomik konulardan biri haline gelmiştir. Sağlık koşullarının iyileşmesi, yaşam süresinin uzaması ve doğurganlık oranlarının azalması, dünya nüfusu ile birlikte Türkiye nüfusunun yaş yapısını da değiştirmiştir. Bu değişim, yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payının artmasına yol açmakta; yaşlılık dönemine ilişkin ekonomik, sosyal, bakım ve güvence sorunlarını daha görünür hale getirmektedir. Ak ve Közleme (2017)'ye göre, Türkiye artık genç ve dinamik nüfusa sahip ülke olma özelliğini kaybetmekte; mevcut gidişat, Türk toplumunun gelecekte yaşlı bir toplum olacağını göstermektedir.

Yaşlılık, bireyin yaşam döngüsünün doğal bir evresi olmakla birlikte, bu dönem yalnızca biyolojik bir değişim süreci olarak değerlendirilemez. Yaşlılık; fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik boyutları bulunan çok yönlü bir süreçtir. Bilim ve teknolojideki gelişmeler, yaşam koşullarının iyileşmesi ve sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması ortalama yaşam beklentisini yükseltmiş; bu durum bir yandan yaşam süresinin uzamasına, diğer yandan yaşlı nüfusun ve yaşlı nüfus sorunlarının artmasına neden olmuştur (Eren Bana, 2025). Yaşlı nüfusun artması, üreten nüfus ile bağımlı nüfus arasındaki dengenin değişmesine, emeklilik sisteminin daha fazla önem kazanmasına ve yaşlılık dönemine ilişkin sosyal politika gereksinimlerinin artmasına yol açmaktadır. Özellikle kayıt dışılık, işsizlik, tarım kesiminde yeterli güvence sağlanamaması gibi sebepler, önümüzdeki dönemlerde sosyal yardım ihtiyacını artıracak, yoksul ve muhtaç yaşlı nüfusun daha da fazla artmasına neden olabilecektir (Uyanık, 2017).

Yaşlılık döneminde karşılaşılan temel sorunlardan biri yoksulluktur. Yaşlı bireyler, aktif çalışma dönemine göre daha az çalışabilmekte, daha az üretebilmekte ve gelir kaybıyla karşılaşabilmektedirler. Emeklilik sonrası gelir düzeyindeki düşüş, sağlık sorunları, bakım ihtiyacı, barınma giderleri ve sosyal güvence eksiklikleri; yaşlı bireylerin ekonomik kırılganlığını artırmaktadır. Bu nedenle yaşlı nüfus, yoksulluktan etkilenen önemli risk gruplarından biri olarak değerlendirilmektedir. Karadeniz ve Durusoy Öztepe (2013), yaşlı nüfusun karşılaştığı en büyük sorunun aktif çalışma dönemine göre yoksun kalınan gelir ve buna bağlı olarak yaşanan yoksulluk olduğunu belirtmektedir. Onlara göre yaşlı yoksulluğunun başlıca nedenleri arasında sosyal güvenlik sistemindeki eksiklikler, gelir transferindeki adaletsizlikler, kayıt dışı çalışmanın yaygınlığı, emekli aylıklarının ve yaşlılık aylıklarının düşük olması yer almaktadır.

Yoksulluk, yalnızca gelir yetersizliğiyle açıklanabilecek dar bir olgu değildir. Yoksulluk; barınma, sağlık, eğitim, sosyal güvence ve toplumsal yaşama katılım gibi alanlarda da yoksunluklara neden olan çok boyutlu bir sorundur. Ak ve Közleme (2017)'ye göre yoksulluk, insanların temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumu olarak tanımlanabilmekte olup günümüzde yapısal bir sorun olarak görülmektedir. Yaşlılık döneminde gelir elde etmedeki sınırlılıklar ve ek maliyetler, yaşlıların yoksullaşma riskini artırmakta ya da var olan yoksulluğu derinleştirmektedir. Yetersiz beslenme, temel sağlık hizmetlerinden yoksunluk, sağlıksız ortamlarda yaşama zorunluluğu ve eğitimsizlik gibi sorunlar da yaşlılık döneminin olumsuz etkilerini artırmaktadır (Ak ve Közleme, 2017).

Türkiye'de yaşlı yoksulluğu; sosyal güvenlik sistemi, emeklilik gelirleri, yaşlılık aylığı, dul ve yetim aylığı, sağlık güvencesi ve sosyal yardımlar gibi birçok başlıkla birlikte ele alınması gereken bir sorundur. Karadeniz ve Durusoy Öztepe (2013)'nin çalışmasında, Türkiye'de yaşlı yoksulluğunun işgücü piyasasındaki eşitsizlikler, kadınların düzenli ve güvenceli işlerde çalışma oranının düşüklüğü, emekli aylığı bağlama ve ikame oranlarının düşüklüğü, sigortasız çalışmanın yaygınlığı ve vergilerle finanse edilen yaşlılık aylıklarının yetersizliği gibi faktörlerden olumsuz etkilendiği belirtilmektedir. Özellikle kadın yaşlıların yoksulluk riski daha belirgindir. Aynı çalışmada yoksul yaşlıların %58,9'unu kadınların oluşturduğu; yaşlılık döneminde kadınların yoksulluk oranının erkeklerden yüksek olmasının, kadınların ücretli ve sigortalı çalışma pratiklerinin düşük olmasıyla yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır.

Aydın ve Güloğlu (2021)'nun Avrupa Birliği ve Türkiye'de yaşlı yoksulluğunu karşılaştırmalı olarak ele aldığı çalışmada da yaşlı yoksulluğunun sosyal transferler ve sosyal koruma harcamalarıyla yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Çalışmada, Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye'de 65 yaş ve üzeri nüfusun yoksulluk riski farklı boyutlarıyla incelenmiş; sosyal transferlerin yaşlı yoksulluğunu azaltmadaki etkisi vurgulanmıştır. Bulgulara göre; sosyal transferlerden önce AB ülkelerinde yaşlı nüfusun %88'i, Türkiye'de ise %70'i yoksulluk sınırı altında kalırken; emekli maaşları dahil sosyal transferlerden sonra bu oran AB ülkelerinde %14,4'e, Türkiye'de ise %16,6'ya düşmektedir. Bu durum, yaşlı yoksulluğunun yalnızca bireysel gelir düzeyiyle değil, sosyal koruma mekanizmalarının kapsamı ve etkinliğiyle de ilişkili olduğunu göstermektedir.

Güncel veriler de yaşlı yoksulluğunun Türkiye açısından önemli bir toplumsal sorun olduğunu göstermektedir. Derin Yoksulluk Ağı tarafından hazırlanan bilgi notunda, yaşlı yoksulluğu 65 yaş ve üzeri dönemde karşılaşılan gelir yetersizliği, sosyal dışlanma ve temel ihtiyaçlara erişim zorlukları olarak tanımlanmaktadır. Aynı bilgi notunda, 2024 itibarıyla Türkiye'de 9 milyon 112 bin yaşlı bulunduğu; yaşlı nüfusun %23,3'ünün yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında olduğu ve bu sayının yaklaşık 2 milyon 123 bin kişiye karşılık geldiği belirtilmektedir (Uçar ve Günşen, 2025).

Bu noktada yazılı basının yaşlı yoksulluğunu nasıl ele aldığı önemli bir araştırma konusu haline gelmektedir. Medya, toplumsal sorunların görünür kılınmasında ve kamuoyunun bu sorunlara ilişkin algısının şekillenmesinde etkili bir araçtır. Ancak yaşlıların medyadaki temsili çoğu zaman sorunlu bir alan olarak değerlendirilmektedir. Kuruoğlu ve Salman (2017)'a göre yaşlılar pek çok toplumda genellikle görmezden gelinen bir gruptur; medya açısından bakıldığında da bu durumun çok fazla değişmediği görülmektedir. Yaşlılar, dünyada ve Türkiye'de medya tarafından ya görmezden gelinmekte ya da gerçek hayatta olduğundan farklı ve uzak bir biçimde temsil edilmektedir. Başka bir ifadeyle, yaşlıların medyada yeterince temsil edilmediği ya da eksik ve/veya yanlış temsil edildiği gözlemlenmektedir (Kuruoğlu ve Salman, 2017). Yazılı basın üzerinden yaşlılara ilişkin haberlerin incelenmesi, yaşlılık ve yoksulluk konularının toplumda nasıl görünür hale getirildiğini anlamak açısından önemlidir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma, yazılı basında yaşlı yoksulluğunun nasıl ele alındığını incelemeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu çerçevede araştırma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma deseni olan fenomenolojik (olgu bilimsel) desen seçilmiştir. Fenomenolojik araştırmalarda veri analizi elde edebilmek için "içerik analizinde verilerin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkması çabası vardır" (Yıldırım ve Şimsek, 2016). Araştırma verileri ulusal ve tirajı en yüksek dört gazetenin (Sabah, Milliyet, Hürriyet, Posta) veri tabanından elde edilmiştir. Bu kapsamda, 10.03.2026 ile 28.04.2026 tarihleri arasında bu gazetelerde, son 10 yılı kapsayacak şekilde (2016-2026) içinde "yaşlı", "yoksul yaşlı", "yaşlı yoksul", şeklinde anahtar kelimeler kullanılarak tarama yapılmıştır. Farklı gazetelerde yer alan aynı haber ya da haftanın farklı günlerinde tekrar yayınlanan aynı haber bir kez ele alınmıştır. Toplamda 69 habere ulaşılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Haberlerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 1. Haberlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Sayı
2016	4
2017	3
2018	8
2019	4
2020	10
2021	12
2023	8
2025	11
2026	9
Toplam	**69**

Yaşlı yoksulluğu ile ilgili haberlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde, haberlerin özellikle pandemi ile birlikte 2020 yılı sonrasında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu durum, son yıllarda artan ekonomik kriz, yaşam maliyetleri ve emekli maaşlarının yetersizliğiyle birlikte yaşlı yoksulluğunun toplumsal görünürlüğünün arttığını düşündürmektedir. Erdoğan'ın (2024) DİSK-AR verilerine dayandırdığı haberinde yaşlı yoksulluğunun son üç yılda iki kat arttığının belirtilmesi de bu bulguyu desteklemektedir. Yıllara göre haber dağılımındaki artış, yaşlı yoksulluğunun yalnızca bireysel bir sorun olarak değil, giderek büyüyen toplumsal bir sosyal politika problemi olarak ele alınmaya başlandığını göstermektedir.

3.2. Haberlerin Tematik Dağılımı

Tematik dağılım incelendiğinde en yoğun temanın sosyal politika ve devlet desteği olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; koronavirüs ve yoksulluk, yoksulluk ve ekonomik kırılganlık, sosyal yardım ve projeler, dolandırıcılık mağduriyeti, uluslararası haberler, demografik değişim ve kadın yoksulluğu temaları takip etmektedir.

Tablo 2. Haberlerin Tematik Dağılımı

Tema	Sayı
Sosyal politika ve devlet desteği	16
Koronavirüs ve yoksulluk	15
Yoksulluk ve ekonomik kırılganlık	12
Sosyal yardım ve projeler	10
Dolandırıcılık mağduriyeti	5
Uluslararası haberler (ülkeler arası yoksulluk)	4
Demografik değişim	4
Kadın yoksulluğu	3
Toplam	**69**

3.2.1 Sosyal Politika ve Devlet Desteği

Araştırma kapsamında incelenen haberlerde en yoğun temanın sosyal politika ve devlet desteği olduğu görülmüştür. İncelenen haberlerin 16'sı bu tema altında değerlendirilmiştir. Haberlerde özellikle emekli maaşları, yaşlı aylıkları, bakım hizmetleri ve belediyeler tarafından sağlanan destek uygulamalarına yer verilmiştir. Bu konuda örnek olarak verilebilecek haber başlıkları:

'Emekli olmayan yaşlıya karşılıksız yardımlar: Evde bakım parası'

'Yoksul hanelere 26 milyon liralık onarım desteği' şeklindedir.

Bu tema kapsamında yer alan haberlerde yaşlı bireylerin ekonomik açıdan sosyal destek mekanizmalarına ihtiyaç duyduğu dikkat çekmektedir. Özellikle düşük emekli maaşları, artan yaşam maliyetleri ve bakım giderlerinin yaşlı bireylerin ekonomik kırılganlığını artırdığı görülmektedir. Aydın ve Güloğlu (2021)'na göre yaşlı yoksulluğu, sosyal transferler ve sosyal koruma politikalarıyla doğrudan ilişkilidir. Araştırmacılar, sosyal transferlerin yaşlı yoksulluğunu azaltmada önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu durum, haberlerde devlet desteği ve sosyal yardım uygulamalarının sıkça gündeme getirilmesini açıklamaktadır.

Bunun yanında haberlerde huzurevi ücretleri, evde bakım hizmetleri ve yaşlı bakımına ilişkin ekonomik sorunların öne çıkması, yaşlı bireylerin yalnızca gelir değil bakım açısından da destek ihtiyacı içerisinde olduğunu göstermektedir. Sosyal devlet anlayışı kapsamında yaşlı bireylerin ekonomik ve sosyal refahının korunması, sosyal politika uygulamalarının temel sorumluluk alanlarından biridir (Dural ve Con, 2011). Bu açıdan değerlendirildiğinde, yazılı basında sosyal politika haberlerinin yoğunluğu yaşlı yoksulluğunun yapısal bir sosyal sorun olarak görünür hale geldiğini göstermektedir.

3.2.2. Koronavirüs ve Yoksulluk

Yaşlı yoksulluğu ile ilgili incelenen haberler arasında en yoğun ikinci tema; koronavirüsün yaşlı yoksulluğuna etkisi olmuştur. Bu başlık altında 15 habere rastlanmıştır. Özellikle yaşlı yoksulların koronavirüsten en çok etkilenen grup olduğuna dair haberler bulunmaktadır. Bu konudaki dikkat çeken haber başlıkları şu şekildedir:

'Derin yoksulluk ağı: pandemide yoksul yaşlı haneler açlığa terk edildi'

Enfeksiyon hastalıklarından yoksul yaşlılar daha çok etkileniyor'

Gürcistan'da yapılan bir çalışmada Covid-19 pandemisi döneminde yalnız yaşayan yaşlıların en önemli sorun alanı "finansal yetersizlik" olarak tespit edilmiş olup özellikle yaşlılar açısından ölümcül olan virüsten kaynaklı "hastalığa yakalanma korkusu" finansal yetersizlik sorununun gerisinde kalmıştır (Kitiashvili ve Makharadze, 2021). Cribb ve arkadaşlarının (2024) Covid-19 döneminde İngiltere'de emekli yoksulluğunu araştırdıkları çalışmalarında da gelir yoksulluğu olmasa da yaşlıların maddi yoksunluk çektikleri belirlenmiştir (Cribb vd., 2024).

3.2.3. Yoksulluk ve Ekonomik Kırılganlık

İncelenen haberlerde üçüncü en yoğun tema; yoksulluk ve ekonomik kırılganlık olmuştur. Haberlerin 12 tanesi bu tema altında değerlendirilmiştir. Haberlerde yaşlı bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayamayacakları düzeyde yoksul kalmaları dikkat çekmektedir. Çalışmak zorunda kalan yaşlıların sağlık durumları gibi nedenlerden dolayı geçirdikleri iş kazaları ağır yaralanma ve ölümle sonuçlanabilmektedir. Bunun yanında yaşlı bireylerin barınma sorunlarının da ağır yaralanma ve ölümle sonuçlanabildiği görülmektedir. Bu konudaki dikkat çeken haber başlıkları şu şekildedir:

'74 yaşındaki yaşlı adam yalnız yaşadığı minibüste ısınmak için yaktığı piknik tüpünden zehirlenerek öldü'

'İşitme engelli 70 yaşındaki çoban yoğun sis nedeniyle kayboldu.'

Özellikle ileri yaşta çalışma, iş kazası ve barınma sorunları üzerinden verilen haberler, yaşlı yoksulluğunun yalnızca ekonomik değil aynı zamanda yaşam güvenliği açısından da ciddi sonuçlar doğurduğunu göstermektedir.

Son yıllarda artan enflasyon ve yaşam maliyetleri nedeniyle yaşlı bireylerin ekonomik açıdan daha kırılgan hale geldiği görülmektedir. Yaşlı nüfusun karşılaştığı en büyük sorun, aktif çalışma dönemine göre gelir kaybı yaşanması ve buna bağlı gelişen yoksulluktur. Araştırmacılar, sosyal güvenlik sistemindeki eksiklikler, düşük emekli aylıkları ve kayıt dışı çalışma gibi etkenlerin yaşlı yoksulluğunu artırdığını belirtmektedir (Karadeniz ve Durusoy Öztepe, 2013).

Haberlerde özellikle "çalışmak zorunda kalan emekliler" temasının dikkat çekmesi, yaşlı bireylerin ekonomik güvenceye tam anlamıyla ulaşamadığını göstermektedir. Emeklilik aynı zamanda gelirde ciddi bir azalma anlamına gelmektedir ve yaşlı bireylerin önemli bir kısmı yalnızca emekli maaşıyla yaşamını sürdürmek zorunda kalmaktadır (Canatan, 2015, akt. Aydın & Güloğlu, 2021). Bu durum, yazılı basında ekonomik kırılganlık temasının yoğun biçimde yer almasını desteklemektedir.

3.2.4. Sosyal Yardım ve Projeler

Araştırma kapsamında incelenen haberlerin 10'u sosyal yardım ve projeler teması altında değerlendirilmiştir. Bu tema kapsamında belediyeler, sosyal yardım kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından yaşlı bireylere yönelik gerçekleştirilen destek uygulamalarına yer verilmiştir. Örnek olarak şu haber başlıkları göze çarpmaktadır:

'Şefkatli ellerden yaşlılara baston desteği'

'Kimsesiz yaşlıların evlerine yemek servisi'.

Haberlerde gıda yardımları, sıcak yemek hizmetleri, evde bakım desteği ve yaşlı bireylere yönelik sosyal dayanışma projeleri ön plana çıkmaktadır. Bu durum, yaşlı bireylerin yalnızca ekonomik değil; bakım, sağlık ve sosyal destek açısından da yardıma ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Yaşlılık döneminde gelir elde etmedeki sınırlılıklar ve artan sağlık giderleri, yaşlı bireylerin yoksulluk riskini artırmaktadır. Araştırmacılar, yaşlı bireylerin sosyal yardımlara olan ihtiyaçlarının özellikle ekonomik kriz dönemlerinde daha görünür hale geldiğini belirtmektedir (Ak ve Közleme, 2017). Bu bağlamda yazılı basında sosyal yardım haberlerinin yoğunluğu, yaşlı yoksulluğunun toplumsal dayanışma mekanizmalarıyla ilişkilendirildiğini göstermektedir.

Ancak haberlerde sosyal yardımların çoğunlukla kısa vadeli çözümler şeklinde sunulması dikkat çekmektedir. Bu durum, yaşlı yoksulluğunun yapısal nedenlerinden ziyade yardım odaklı bir perspektifle ele alınmasına neden olabilmektedir.

3.2.5. Dolandırıcılık Mağduriyeti

Araştırmada belirlenen temalardan biri de dolandırıcılık mağduriyeti olmuştur. Haberlerin 5'i bu tema altında değerlendirilmiştir. İncelenen haberlerde yaşlı bireylerin telefon dolandırıcılığı, sahte yardım kampanyaları ve maddi kayıplarla sonuçlanan olayların mağduru olduğu görülmektedir. Bu başlıkta örnek olarak şu haber başlıkları göze çarpmaktadır:

'Adınız cinayete karıştı' yalanıyla dolandırıcılık'

'Emekli aylığını çaldıran yaşlı'

Yaşlı bireylerin ekonomik ve sosyal açıdan kırılgan olması, istismar ve mağduriyet risklerini artırmaktadır. Özellikle yalnız yaşayan, sosyal destek ağları sınırlı ve bakım ihtiyacı bulunan yaşlı bireyler çeşitli mağduriyet biçimlerine daha açık hale gelebilmektedir. Şahin vd. (2017), yaşlıların fiziksel, ekonomik ve sosyal açıdan korunması gereken kırılgan gruplar arasında yer aldığını ve yaşlılara yönelik mağduriyetlerin önemli bir sosyal sorun olduğunu belirtmektedir.

Bunun yanında dolandırıcılık sonucunda yaşlı bireylerin birikimlerini, emekli maaşlarını ya da maddi varlıklarını kaybetmeleri ekonomik yoksunluğu daha da derinleştirebilmektedir. Özellikle sınırlı gelirle yaşamını sürdüren yaşlı bireylerin maddi kayıpları telafi etme olanaklarının düşük olması, dolandırıcılık mağduriyetinin yaşlı yoksulluğunu artıran önemli bir risk faktörü haline geldiğini göstermektedir. Bu

durum, yaşlı bireylerin yalnızca ekonomik değil sosyal açıdan da korunmaya ihtiyaç duyan kırılgan bir grup olduğunu ortaya koymaktadır.

3.2.6. Uluslararası Haberler

Araştırma kapsamında yalnızca 4 haber ülkeler arası yoksulluk teması altında değerlendirilmiştir. Bu haber başlığı şu şekildedir:

'Almanya' da yoksul yaşlı sayısında artış'.

İlgili haberde Almanya'da yaşlı yoksulluğunun giderek arttığı ve özellikle düşük emekli maaşları ile yükselen yaşam maliyetlerinin yaşlı bireylerin ekonomik kırılganlığını artırdığı vurgulanmaktadır. Bu durum, yaşlı yoksulluğunun yalnızca Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde değil, sosyal refah politikalarının daha gelişmiş olduğu ülkelerde de önemli bir sosyal sorun haline geldiğini göstermektedir.

Nitekim OECD verilerine göre birçok gelişmiş ülkede yaşlı bireylerin yoksulluk riski son yıllarda artış göstermektedir. OECD'nin Pensions at a Glance raporunda özellikle tek başına yaşayan yaşlılar, kadınlar ve düşük gelir grubundaki emeklilerin ekonomik açıdan daha kırılgan olduğu belirtilmektedir (OECD, 2023). Benzer şekilde Avrupa Birliği ülkelerinde artan yaşam maliyetleri, enerji giderleri ve konut harcamalarının yaşlı bireylerin yoksulluk riskini artırdığı ifade edilmektedir.

Bu bağlamda yazılı basında yer alan Almanya örneği, yaşlı yoksulluğunun küresel ölçekte büyüyen bir sosyal politika sorunu olduğunu göstermektedir. Ancak araştırma kapsamında uluslararası haberlere oldukça sınırlı düzeyde yer verilmesi, yazılı basının yaşlı yoksulluğunu daha çok Türkiye'deki ekonomik koşullar ve sosyal yardım politikaları çerçevesinde ele aldığını düşündürmektedir.

3.2.7. Demografik Değişim

Araştırma kapsamında incelenen haberlerin 4'ü demografik değişim teması altında değerlendirilmiştir. Bu haberlerde Türkiye'de yaşlı nüfus oranının giderek arttığı, doğurganlık oranlarının düştüğü ve toplumun yaş yapısının değiştiği vurgulanmaktadır. ***'Ülkede yaşlıların gerçeği bu oldu: Yoksul, aç, yalnız...', 'Türkiye hem yalnız hem de mutsuz yaşlanıyor', 'TÜİK: Türkiye artık daha yaşlı ve daha yoksul'*** bu başlıktaki haberlere örnek olarak verilebilir.

Yaşlı nüfusun artmasıyla birlikte sosyal güvenlik sistemi, sağlık hizmetleri ve bakım politikalarının öneminin arttığı görülmektedir. Birleşmiş Milletler'in yaşlanma raporlarında da dünya genelinde yaşlı nüfus oranının giderek yükseldiği ve bu durumun sosyal politika alanında yeni düzenlemeleri zorunlu hale getirdiği belirtilmektedir (UN, 2002).

Kuruoğlu ve Salman'a göre ortalama yaşam süresinin uzaması ve doğurganlık oranlarının düşmesi, yaşlı nüfusun toplumsal görünürlüğünü artırmıştır. Bu durum yaşlılıkla ilgili sosyal, ekonomik ve kültürel sorunların daha fazla tartışılmasına neden olmaktadır (Kuruoğlu ve Salman, 2017). Araştırma kapsamında incelenen haberlerde de benzer şekilde yaşlı nüfus artışının ekonomik sonuçlarına dikkat çekildiği görülmektedir.

Demografik değişime ilişkin haberler, yaşlı yoksulluğunun gelecekte daha geniş kitleleri etkileyebilecek bir sosyal risk alanı haline gelebileceğini göstermektedir.

3.2.8. Kadın Yoksulluğu

Araştırmada en az yer verilen tema; kadın yoksulluğu olmuştur. Toplam haberlerin yalnızca %4,3'ü kadın yoksulluğu ile ilgilidir. Haberlerde yaşlı kadınların yaşlı erkeklere kıyasla daha yüksek ekonomik kırılganlık yaşadığı, düzenli gelir ve sosyal güvence eksikliği nedeniyle çocuklarına ya da sosyal yardımlara bağımlı hale gelebildikleri görülmektedir. Özellikle dul kalan, emekli aylığı bulunmayan ve kayıt dışı çalışma geçmişine sahip kadınların yaşlılık döneminde daha yoğun yoksulluk riskiyle karşılaştığı dikkat çekmektedir.

İncelenen haberlerden birinde yaşlı kadınların erkeklere göre daha uzun yaşamalarına rağmen daha sağlıksız, daha yalnız ve daha yoksul bir yaşam sürdükleri vurgulanmaktadır. Haberde ayrıca Avrupa Birliği tarafından desteklenen ***"Yaşlanmaya Giden Yol Eşit Değil"*** projesi kapsamında yaşlılık ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği ilişkisine dikkat çekildiği görülmektedir. Bu durum, yaşlı kadın yoksulluğunun yalnızca ekonomik değil; toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, yalnızlaşma ve bakım yükü gibi sosyal sorunlarla da bağlantılı olduğunu göstermektedir.

Kadın yaşlı yoksulluğu, yalnızca gelir eksikliğiyle değil; yaşam boyu süren toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle de ilişkilidir. Kadınların çalışma yaşamına erkeklere kıyasla daha düşük oranda katılması, kayıt dışı istihdamda daha fazla yer almaları ve ücretsiz bakım emeğini üstlenmeleri yaşlılık döneminde ekonomik güvencesizlik yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle yaşlı kadınların sosyal yardımlara ve sosyal destek mekanizmalarına daha fazla ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Buz'a göre yaşlı kadın yoksulluğu, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle doğrudan ilişkilidir. Özellikle dul kalan, düzenli geliri olmayan ve sosyal güvenceden yoksun kadınlar yaşlılık döneminde daha yoğun ekonomik sorunlarla karşılaşmaktadır (Buz, 2015). Kadınların çalışma yaşamına erkeklere kıyasla daha düşük oranda katılması, kayıt dışı istihdamda daha fazla yer almaları ve yaşam boyu ücretsiz bakım emeğini üstlenmeleri, yaşlılık dönemindeki ekonomik güvencesizliklerini artırabilmektedir.

Buna rağmen yazılı basında kadın yaşlı yoksulluğuna sınırlı düzeyde yer verilmesi, yaşlı yoksulluğunun toplumsal cinsiyet boyutunun medya tarafından yeterince görünür hale getirilmediğini düşündürmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Türkiye'de tirajı yüksek gazetelerde yer alan yaşlı yoksulluğu haberleri incelenmiş ve yazılı basının yaşlı yoksulluğunu hangi temalar üzerinden ele aldığı ortaya konulmuştur. İncelenen 69 haber, yaşlı yoksulluğunun medyada yalnızca ekonomik bir sorun olarak değil; sosyal politika, sosyal yardım, bakım ihtiyacı, koronavirüs, dolandırıcılık mağduriyeti, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve demografik dönüşüm gibi farklı boyutlarıyla yer aldığını göstermektedir. Ancak haberlerin genelinde yaşlı bireylerin çoğunlukla yardım alan, korunmaya ihtiyaç duyan ve mağdur konumundaki kişiler olarak temsil edildiği dikkat çekmektedir.

Araştırmanın önemli bulgularından biri, haberlerin büyük bölümünün sosyal politika ve devlet desteği teması etrafında şekillenmesidir. Bu durum, yaşlı yoksulluğunun bireysel yetersizliklerden çok kamusal sorumluluk alanı içerisinde değerlendirildiğini göstermektedir. Bununla birlikte haberlerde yapısal sorunların nedenlerinden çok yardım ve destek uygulamalarına odaklanılması, yaşlı yoksulluğunun kaynaklarının geri planda kalmasına neden olabilmektedir.

Çalışmada dikkat çeken bir diğer sonuç, ekonomik kırılganlık temasının çoğunlukla çalışmak zorunda kalan yaşlılar, barınma güçlüğü yaşayan bireyler ve temel ihtiyaçlarını karşılayamayan yaşlılar üzerinden aktarılmasıdır. Bu durum, yaşlı yoksulluğunun yalnızca gelir eksikliği değil; güvenlik, sağlık ve yaşam kalitesi açısından da risk oluşturduğunu göstermektedir. Özellikle ileri yaşlarda çalışma hayatına devam etmek zorunda kalınmasının haberlerde sıkça yer alması, emeklilik gelirlerinin birçok yaşlı için yeterli görülmediğine işaret etmektedir.

Araştırmada kadın yoksulluğuna ilişkin haber sayısının oldukça sınırlı olması da dikkat çekici bir bulgudur. Oysa yaşlı kadınlar yaşam boyu karşılaştıkları toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin etkilerini yaşlılık döneminde daha yoğun biçimde yaşayabilmektedir. Yazılı basında bu konunun yeterince görünür olmaması, yaşlı yoksulluğunun toplumsal cinsiyet boyutunun kamuoyuna aktarılmasında eksiklik bulunduğunu düşündürmektedir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, yazılı basının yaşlı yoksulluğunu görünür kılma açısından önemli bir işlev üstlendiği, ancak haberlerin çoğunlukla olay odaklı ve mağduriyet merkezli bir anlatı üzerinden kurgulandığı görülmektedir. Yaşlı bireylerin yalnızca yardıma muhtaç kişiler olarak değil; hak sahibi vatandaşlar olarak ele alınması, yaşlı yoksulluğuna ilişkin toplumsal farkındalığın gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Öneriler

* Yazılı basında yaşlı yoksulluğu haberlerine daha fazla yer verilmesi ve konunun yalnızca ekonomik boyutuyla değil sağlık, bakım, sosyal dışlanma ve yaşam kalitesi boyutlarıyla da ele alınması önerilmektedir.

* Haberlerde yaşlı bireylerin yalnızca mağduriyetleri üzerinden değil, deneyimleri ve çözüm önerileriyle birlikte görünür kılınması önem taşımaktadır.

* Yaşlı kadın yoksulluğuna ilişkin haberlerin artırılması ve toplumsal cinsiyet boyutunun daha görünür hale getirilmesi gerekmektedir.

* Yerel yönetimler, sosyal hizmet kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından yürütülen iyi uygulama örneklerinin medyada daha fazla paylaşılması yaşlılara yönelik sosyal farkındalığın artmasına katkı sağlayabilir.

* Gelecekte yapılacak araştırmalarda televizyon, internet haber siteleri ve sosyal medya içerikleri de incelenerek yaşlı yoksulluğunun medyadaki temsiline ilişkin daha kapsamlı sonuçlara ulaşılabilir.

* Yaşlı yoksulluğuna ilişkin haberlerde hak temelli bir yaklaşımın benimsenmesi ve yaşlı bireylerin sosyal vatandaşlık haklarının daha fazla vurgulanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Ak, M., & Közleme, O. (2017). Yaşlı yoksulluğu. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3*(2), 197–208.

Aydın, K., & Güloğlu, T. (2021). Avrupa Birliği ve Türkiye'de yaşlı yoksulluğu. *Sosyoekonomi, 29*(48), 473–488. https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2021.02.22

Buz, S. (2015). Toplumsal cinsiyet ve yoksulluk odağında yaşlılık olgusu. Hacettepe *Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, 1*–10.

Cribb, J., Henry, A., & Karjalainen, H. (2024). How have pensioner incomes and poverty changed in recent years? (IFS Report R327). Institute for Fiscal Studies. https://ifs.org.uk/publications/how-have-pensioner-incomes-and-poverty-changed-recent-years

Dural, B., & Con, G. (2011). Türkiye'de sosyal devlet ve yaşlı hakları üzerine bir inceleme. *Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu III Bildiriler Kitabı* (ss. 483–496).

Erdoğan, Y. (2024, Mart 27). DİSK-AR: Yaşlı yoksulluğu üç yılda ikiye katlandı. Gazete Duvar. https://www.gazeteduvar.com.tr/disk-ar-yasli-yoksullugu-uc-yilda-ikiye-katlandi-haber-1679675

Eren Bana, P. (2025). Quality of Life-Social Security and Health Services in Old Age. *Dynamics in Social Sciences and Humanities, 6*(1), 34–43.

Karadeniz, O., & Durusoy Öztepe, N. (2013). Türkiye'de yaşlı yoksulluğu. *Çalışma ve Toplum, 38*(3), 77–102.

Kitiashvili, A., & Makharadze, T. (2021). Financial and social challenges facing pensioners living alone below the poverty line during the Covid-19 period: The case of Georgia. *Problems Of Psychology In The 21st Century, 15*(2), 61–72. https://doi.org/10.33225/ppc/21.15.61

Kuruoğlu, H., & Salman, S. (2017). Medyada yaşlılık ve Türk sinemasında yaşlılık temsili. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 2*(4), 1–23.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *Pensions at a glance 2023: OECD and G20 indicators*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/678055dd-en

Şahin, H., Erkal, S., & Demirel, B. (2017). Yazılı basında aile içi şiddet mağduru yaşlılar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10*(54), 635–640.

Uçar, B., & Günşen, A. (2025). *Yaşlı yoksulluğu bilgi notu*. Derin Yoksulluk Ağı.

United Nations. (2002). Report of the Second World Assembly on Ageing: Madrid, 8–12 April 2002. United Nations.

Uyanık, Y. (2017). Yaşlılık, yaşlanan nüfus ve sosyal politika. *İş ve Hayat, 3*(5), 67–100.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin Yayıncılık.